

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы «__» _____
№__ бұйрығына 10-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2011 жылғы «29» желтоқсандағы
№ 543 бұйрығына 10-қосымша

Балалар көркемөнер мектептерінің және балалар өнер мектептерінің «Пленэр» пәні бойынша білім беру бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Балалар көркемөнер мектептерінің және балалар өнер мектептерінің «Пленэр» пәні бойынша білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) «Пленэр» пәніне оқытудың мақсатын, оқыту нәтижелерін және мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастыруды, оларды іске асыру тәсілдері мен әдістерін, оқыту нәтижелерін бағалау өлшемшарттарын қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының біртұтас кешенін анықтайды.

2. Осы Бағдарламада келесі түсініктер қолданылады:

1) акварель – суда араластырған кезде нәзік пигменттің мөлдір жүзгінін құрайтын, және осының есебінен жеңілдік, әуелік әсерін және назік түстік ауысуларға мүмкіндік беретін арнайы акварельді бояуларды пайдаланатын кескіндемелік техника;

2) кескіндемедегі жылу мен суықтық – суреттің эмоциялық күшті және табиғи түстік қатарын жасау үшін жылы және суық реңктердің заңды алмасуы;

3) кескіндеме техникасы – қандай да бір қызмет түрі тәсілдерінің жиынтығы; суретті салу процесі;

4) колорит – реңк, түстердің қанықтығы бойынша суреттегі бояулардың қатынасы;

5) композиция – бөліктердің құрылымы, қатынасы және өзара орналасуы; суретшінің суреттеріндегі фигуралардың орналасуы;

6) пленэр – ашық ауадағы кескіндеме (шеберханадағы кескіндемеге қарама-қайшы);

7) ракурс – жазықтықта орналасқан бейнелейтін заттың адамнан перспективадағы жеке бөліктерінің қысқаруы;

8) реализм – шынайылықты, оның барлық жақтарын дәл жеткізу мақсатындағы әдебиет пен өнердегі бағыт;

9) сурет – салынған бейне, бір нәрсені жасау; суреттегі сызықтық элементтердің жиынтығы, колоритке, бояуға қарама-қайшылық;

10) этюд – натураға қарап орындалған сурет.

3. Бағдарламаның мақсаты: көркемдік-орындаушылық, теориялық білімді алуға жағдай жасау, пейзаждық сурет салу дағдалыры мен біліктерін қалыптастыру.

4. Бағдарламаның міндеттері:

1) пленэрлік жарықтың ерекшеліктері туралы білім алу;

2) натураға қарап салынған пейзажда сызықтық және әуе перспективаларын құру дағдыларын дамыту;

3) пленэрде этюдтермен жұмыс істеу, адам фигурасын салу дағдыларын алу (натураға қарап салынған өсімдік және архитектуралық нақыштар);

4) натураны жеткізуде қажетті мәнерлік тәсілін табу білігін қалыптастыру (суреттердегі графикалық немесе кескіндемелік);

5) колористік пейзажда көңіл-күй мен жағдайын жеткізу дағдыларына оқыту;

6) сурет, кескіндеме, композиция, пәндері бойынша қалыптасқан дағдыларды қолдану;

7) композициялық эскиздермен жұмыста этюдтердің, нобайлардың әртүрлі түрлерін меңгеру,

10) білім алушыға эстетикалық тәрбие беру және рухани-адамгершілік дамыту.

5. Бағдарламаны меңгеру мерзімі - үш жыл. Бағдарламаны іске асыруға арналған оқыту уақытының көлемі осы бұйырықтың 2-қосымшасында көрсетілген балалар көркемөнер мектебінің үлгілік оқу жоспарына сәйкес анықталады.

6. Оқыту топтық формада іске асырылады. Топтағы білім алушылардың сандық құрамы – кемінде 8 адам және 15 адамнан көп емес.

2-тарау. Білім беру процесін ұйымдастыру, оқытудың тәсілдері мен әдістері

7. Бағдарлама тұлғалық, танымдық, коммуникативтік және әлеуметтік дамытудың негізгі міндеттер жүйесі арқылы іске асырылады. Оқытудың мазмұны оқу процесінде қалыптасатын іс-әрекет тәсілдерімен, көркемдік шығармашылықпен араласу формаларымен байланыста іске асырылады.

8. Бағдарламаның ерекшелігі білім алушылардың бейнелеу, көркемдік-құрастыру қабілеттерін, ерекше ойлауын, шығармашылық даралығын дамытуға бағытталуы болып табылады.

9. Пән білім алушыларды дәстүрлі оқытуға, әр білім алушыға жеке-сараланған тәсілмен оқытуға, көркемдік-бейнелі ойлауын дамытуға, балалардың рухани және мәдени құндылықтарды меңгеруіне, бейнелеу өнері саласындағы дарынды балаларды анықтауға бағытталған.

10. Педагог оқу міндеттерін белгілеудегі икемділік, әр баланы оқыту стратегиясын қалыптастыру мүмкіндіктері есебінен әр білім алушыға жеке тәсілмен келуді іске асыруға жағдай жасайды.

11. Бағдарламаның мақсатына қол жеткізу қағидаттары:

- 1) балалардың табиғи қабілеттерін дамытудағы біртіндеушілік;
- 2) көркемдік шығармашылықтың даму ерекшеліктерін меңгерудегі қатаң жүйелілік;
- 3) сабақтардың жүйелілігі және ұдайылығы;
- 4) оқу процесінің мақсаттылығы.

12. Бағдарлама өнер мен өмірдің өзара байланыс жүйесі туралы тұтас түсінікті қалыптастыруға жағдай жасайды, балалардың өмірлік тәжірибесін, қоршаған шынайылықтан нақты мысалдарды кеңінен тартуды қарастырады. Бақылау және қоршаған шынайылықты эстетикалық сезіну негізінде жүргізілетін жұмыс балалардың Бағдарлама материалдарын меңгеруінің маңызды шарттары болып табылады.

13. Бағдарлама дарындылығы, дайындығы және жалпы дамуы түрлі деңгейдегі балаларға арналған. Педагог бейнелеу өнері бойынша білімді меңгеруде қолжетімділікке, сатылылыққа және жүйелілікке ерекше көңіл бөледі.

14. Бағдарлама білім алушының жеке тұлғалық қасиеттерін дамытуға ықпал ететін:

- 1) көркемдік бейнелеу қызметіндегі білімді меңгеруі;
- 2) бейнелеу өнері саласындағы терминдерді меңгеруі;
- 3) оқу материалдарымен жұмыс істеу білігін меңгеруі;
- 4) білім алушылардың шығармашылық қызмет тәжірибесін алуы.

15. Психологиялық-педагогикалық қолдау:

- 1) білім алушының даралығына сәйкес оның тұлғалық, зияткерлік және әлеуметтік дамуына, өзін өзі кәсіби анықтауына, зияткерлік-тұлғалық мүмкіндіктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағдай жасауға;
- 2) білім алушының бойында оқуға деген оң уәждемесін қалыптастыруға;
- 3) білім алушының тұлға ретінде дамуына және өзін өзі жетілдіруіне ықпал ететіндей тұлғаға өзін өзі тануда, олардың өзіне шынайы баға беруіне және нақты

өмірлік жағдайларда бейімделуінде, қиын жағдайларды жеңуде және эмоциялық тұрақтылыққа қол жеткізуде көмек көрсетуге;

4) Бағдарламаның мақсаты мен міндеттеріне сәйкес білім алушыға психологиялық көмек көрсетуге және қолдауға бағытталған.

16. Бағдарлама білім алушының жас және жеке ерекшеліктерін ескереді, білім алушылардың функционалдық сауаттылықтарғын дамытуға, негізгі және пәндік құзыреттіліктеріне қол жеткізуге бағытталған.

17. Бағдарламаның әдістемелік негізі:

1) тұлғаны қалыптастырудың тұтастық тәсіл тұжырымдамасы;

2) оқытудағы жас, жеке-қызметтік, жеке-сараланған және мәселелі-зерттеу тәсілдері;

3) заманауи педагогиканың жалпы дидактикалық постулаттары, білім беру процесінің белгіленген мазмұны, формалары және тәсілдері;

4) оқытудың дамытушылық мәнмәтініндегі білім алушының шығармашылық және орындаушылық қабілеттерін дамыту мәселелерін әзірлеу;

5) көрнекті педгогтер мен музыка танушылардың теориялық ережелері мен әдістемелік нұсқаулары.

18. Оқу материалының мазмұнын іріктеудің педагогикалық қағидаттары:

1) ғылыми-әдістемелік негіздеме және қолжетімділік қағидаты оқу-тәрбие процесін заманауи педагогикалық және психологиялық ғылымдардың жетістіктері, өнертану теориясы мен тарихы негізінде құруды талап етеді. Педагог дидактиканың ережелерін басшылыққа алады: қарапайымнан күрделіге, жеңілден қиынға, атақтыда белгісізге;

2) жүйелілік қағидаты оқу-тәрбие процесін ұйымдастыруда оқытудың барлық элементтерінің байланысының болуын болжайды;

3) көрнекілік қағидаты – оқытылатын тақырыптардың мәнін түсінуді қамтамасыз ететін түрлі құралдар мен тәсілдерді қолдану;

4) саналылық және белсенділік қағидаты педагогтің басшылық рөлімен оқу процесіне деген саналы көзқарасты тәрбиелеуді, сабақта білім алушылардың алдына қойған нақты міндеттерді түсінуді қарастырады.

19. «Пленэр» пәніне топтық оқытудың ерекшелігі оқыту әдістерін, құралдарын, оқыту формаларын және оқу-әдістемелік кешенін таңдаудың вариативті болуына жағдай жасайды.

20. Қойылған міндеттерді орындау үшін қолданылатын оқыту әдістері:

1) ауызша әдіс – түсіндіру, қарастыру, талдау;

2) көрнекілік – шығармашылық жұмыстарды, бейне материалдарды қарау, білім алушылардың жалпы даму деңгейін аттыру үшін көрмелерге, мұражайларға бару;

3) практикалық – мұқият пысықтау үшін тұтас бейнеленетін затты ұсақ бөліктерге бөлу және кейіннен тұтасты ұйымдастыру;

- 4) талдау – салыстыру және жалпылау, қисынды ойлауды дамыту;
- 5) эмоциялық – ассоцияларды, бейнелерді іріктеу, көркемдік әсерлерді құру.

21. Әдістерді таңдау білім алушының жасына және жеке ерекшеліктеріне, физикалық қабілеттеріне, көркемдік қабілеттерінің даму деңгейіне байланысты болады.

22. Педагог заманауи өнер мектептерінде Бағдарламаны іске асыруда интерактивті білім беру технологияларын, сабақтардың классикалық және дәстүрлі емес түрлерін қолданады.

23. Педагогтің білім алушылармен топтық жүргізетін сабақтары сыныптағы оқу-тәрбие жұмысының негізгі формасы болып табылады. Сабақ жоспары бір уақытта жүргізілетін теориялық және практикалық сабақтардан құралады.

24. Жұмыстың сабақтан тыс формаларының түрлері:

- 1) тақырыптық көрмелерге бару;
- 2) өнер туралы фильмдерді қарау;
- 3) мұражайларға, суретшілердің шеберханаларына бару;
- 4) байқауларға, балалардың жұмыстарының көрмесіне қатысу.

25. Осы Бағдарлама негізінде педагог білім беру процесін ұйымдастырудың осы сынып үшін ұтымды және барынша тиімді мазмұнын, әдістерін және тәсілдерін анықтайтын оқу жұмыс бағдарламасын әзірлейді. Педагог Бағдарламадан сыныптың білім алушыларының дайындық деңгейіне сәйкес келетін тақырыптарды таңдайды.

26. Оқу жұмыс бағдарламасының құрылымдық элементтері:

- 1) титул парағы;
- 2) түсінік хат;
- 3) оқу қызметін жоспарлау;
- 4) оқу процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.

27. Титул парағындағы негізгі мағлұматтар:

- 1) білім беру ұйымының аталуы;
- 2) оқу пәнінің аталуы;
- 3) оқу жұмыс бағдарламасы арнайы әзірленген сыныпты көрсету;
- 4) оқу жұмыс бағдарламасының жұмыс мерзімі (оқу жылы);
- 5) педагог туралы қысқа мағлұмат;
- 6) білім беру ұйымы басшысының оқу жұмыс жоспарын бекіткендігін белгілеуге арналған орын.

28. Түсінік хаттың мазмұны:

- 1) осы Бағдарлама негіздеме ретінде;
- 2) аталған сыныпта пәнді оқыту кезіндегі өзекті педагогикалық мақсат және міндеттер;
- 3) аталған сыныптағы оқыту ерекшеліктері (дамытушылық, түзету-дамытушылық, дарынды балалармен жұмыс);

4) аталған сыныпта жұмысты ұйымдастырудағы ерекшеліктер мен мәселелер;

5) өзгерістердің себептері мен мақсаттылығын нұсқай отырып, бөлек тақырыптық блоктарды (тарауларды) меңгеру мерзімдерін және (немесе) уақытын өзгерту туралы ақпарат.

29. «Оқу қызметін жоспарлау» тарауы білім алушы қызметінің сипатын ерекшелейтін тақырыптық күнтізбелік жоспардан, сыныптар бойынша репертуарлық тізбеден құралады.

30. «Оқу процесін оқу-тақырыптық қамтамасыз ету» тарауының мазмұны:

1) білім алушыға арналған танымдық әдебиеттер тізбесі;

2) педагогке арналған әдістемелік әдебиеттер тізбесі;

3) оқу-көрнекілік құралдардың тізбесі.

31. Педагогтің оқу жұмыс бағдарламасы әдістемелік кеңестің отырысында қарастырылады және білім беру ұйымының басшысы оқу жылы басталғанға дейін бекітеді.

32. Пленэр кезінде білім алушы композициямен жұмысқа керекті материалдарды жинайды, сызықтық және әуе перспективаларының, жоспарлықтың заңдылықтарын үйренеді, әртүрлі көркемдік материалдармен жұмыстың техникалық тәсілдерін жетілдіреді, суретші-пейзажшылардың үздік жұмыстарымен танысу жалғастырылады.

33. Пленэр бойынша тапсырмаларда композициялық ережелер (қозғалысты, тыныш күйді, алтын ортасын жеткізу), композицияның тәсілдері мен құралдарын (ритм, симметрия және асимметрия, сюжеттік-композициялық орталықты ерекшелеу, кереғарлық, ашықтығы және тұйықтығы, тұтастығы), жылдам салынатын сызықтық нобайлардан, қысқа мерзімді сызбалардан бастап реңктік суретке дейінгі суреттің барлық түрлерін қолданады.

34. Өсімдік және жануар нақышын салу кезінде куб, параллелепипед, шар, конус, пирамида сияқты көлемді геометриялық формаларды құрудағы білім және білікті қолданады.

35. Кескіндемелік этюдтерді орындау кезінде тұстану негіздері туралы білімді, акварельмен жұмыс істеу дағдыларын, реңктік және түстік қатынастарды сауатты іздеу білігі қолданылады.

36. Өз бетінше жүргізілетін сабақтар үнемі және жүйелі түрде жүргізіледі. Жұмыс көлемі балалардың жалпы білім беру бағдарламаларын игеруімен қатар үй тапсырмасына дайындалуға кететін уақыт шығыны ескеріліп анықталады.

37. Жеке үй тапсырмасы бірнеше тәсілмен және педагогтің нұсқауына сәйкес жүргізіледі. Ең алдымен ең күрделі тапсырмалар пысықталады. Білім алушының ақыл-ой және физикалық мүмкіндіктерін есепке алып қандай да бір тапсырманы орындауға жұмсалатын уақытты анықтайды.

38. «Пленэр» пәнінің «Сурет», «Кескіндеме», «Компьютерлік сызба өнері және дизайн» пәндерімен пәнаралық байланыстары білім алушыларға заттар әлемін тұтас қабылдауға мүмкіндік береді.

3-тарау. Оқыту мазмұны және Бағдарламаны меңгерудегі күтілетін нәтижелер

39. 1 сыныптағы Бағдарлама талаптары:

1) күннің сәулесін жеткізу, жергілікті түсті өзгерту, ағаш, аспан, жануарлар, құстар, адамдардың сызбалары мен этюдтерін ретімен салу; сызықтық және әуе перспективасымен таныстыру.

40. 1 сыныптығы оқу пәнінің мазмұны.

1-тақырып. Кіріспе сабақ. Пленэрден өту ережелерімен таныстыру. Пленэрдің міндеттері туралы әңгіме.

2-тақырып. Өсімдіктер суреті. Сурет салу – ұзақ сурет салу үшін дайындық жаттығуы мен жеке шығарма. Суреттің орындалу сипатын анықтайтын міндеттер нақтылығы. Формат, масштаб бейнелеу.

3-тақырып. Суреттегі сызықтық және әуе перспективасы. Перспективтік қысқартулардың көзқарастан тәуелділігі. Сурет салудағы жарық пен реңктік диапазон.

4-тақырып. Өсімдіктер этюдтері. Этюд – сурет салуға дайындық материалы және өз бетінше шығарма. Пленэрлік этюдтердің түстік ерекшеліктері. Этюдтерді орындау тәсілдері: әрі қарай өңделетін «дымқыл», «алла-прима» немесе «дымқыл».

5-тақырып. Ашық ауадағы заттардың кескіндемесі. Заттарды конструктивті үйлестіруге көзқарастың ықпалы. Пленэрде натюрмортты кескіндеу ерекшеліктері (колорит, рефлексстердің жарық күші).

6-тақырып. Сурет пен кескіндемедегі сызбалар. Сызбаларды қоладну аясы. Сызбалардың түрлері; сызықтық, түстік, сұлбалық, қозғалыс пен сипатты жеткізуге арналған. Сызбаларды орындау мәнері мен нақтылығы, толықтылығын анықтайтын міндеттердің нақтылығы.

41. 1 сыныптың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

1 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) сурет пен кескіндеменің (сызық, штрих, дақ) негізгі мәнерлі құралдары туралы түсініктері қалыптасқан;

2) тапсырмаға байланысты өз бетімен формат түрін (тік, көлденең) таңдайды;

3) түрлі графикалық материалдардың қасиеттерін білу мен оларды қолдана алады;

4) сызықтың түрлі типтері арқылы өсімдіктер мен ағаштардың сипатын, фактурасын береді;

5) флора мен фаунаның алуан түрлілігі туралы түсініктері қалыптасқан;

6) адамның мүсінінің пропорциялары туралы білімдері бар;

7) аңдар мен құстар фигураларының жалпы пропорциясы, пластикасын жеткізу үшін нобайлар орындай алады;

8) сызықтық және әуе перспективасы туралы білімді меңгерген;

9) пленэрде этюдта түстік рефлекстерді көреді және жеткізеді;

10) «дымқыл», «алла-прима» техникаларында акварельдік кескіндеменің техникалық тәсілдерін меңгерген.

42. 2 сыныптағы Бағдарлама талаптары:

1) акварельмен және түрлі графикалық материалдармен жұмыс дағдысы бекітіледі, неғұрлым күрделі сәулет ғимараттары мен көп жоспарлы пейзаждарды салу арқылы конструктивтік үйлестірудің перспективалық өзгерістерін оқу жалғастырылады;

2) пейзаждағы түстік және реңктік қатынастарға қатысты міндеттер шешіледі, пленэрлік жарықты, терең кеңістіктегі жоспарлықты жеткізу дағдылары жетілдіріледі, жануарлардың, құстардың, адам фигурасының, сәулет құрылыстарының нақыштарына орындау кезінде әртүрлі материалдармен танысу жалғастырылады.

43. 2 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Кіріспе сабақ. Пленэрден өту ережелерімен танысу.

2-тақырып. Өсімдіктердің суретін салу. Өсімдік түрлерінің детальдық ерекшеліктері. Техника – ары қарай өңделетін акварельдік боямалау. Суреттерде жарық-көлеңке модельдеу шарттары.

3-тақырып. Құстар мен аңдарды салу. Натураның даралық ерекшеліктері: пропорциялар мен пластика. Бейнеленген жазықтықтың бетінде түрлі фактураларды жеткізу тәсілдері.

4-тақырып. Адам фигурасын салу. Негізгі пропорциялар. Перспективалық қысқартулар заңдылықтары. Адам фигурасының жас ерекшеліктері.

5-тақырып. Суреттегі сызықтық және ауа перспективасы. Сәулет ғимараттарының фрагменттері салынған суреттегі сызықтық перспектива. Сәндік детальдармен безендірілген жазықтықты жарық-көлеңкелік модельдеу ерекшеліктері мен формаларының тұтастығы.

6-тақырып. Өсімдіктердің этюдтері. Ағаш тектерінің ерекшеліктері. Акварельдік кескіндемеде тәсілдері- фактураны жеткізу құралы.

7-тақырып. Пленэрлік этюдтегі су бетінің кескіндемесі. Судың жағасындағы нысандарды бейнелеу заңдылықтары. Судың беті мен оған түскен сәуленің фактураларын жеткізу фактураларын жеткізу тәсілдері.

8-тақырып. Кескіндемедегі сызықтық және ауа перспективасы. Суретті сызықтық құрудың көзқарас пен кеңістіктің тереңдігіне тәуелділігі. Ауа перспективасы жеткізуде түс пен тонның өзгеру заңдылықтары. Түрлі жоспардағы көлемдерін жарық-көлеңкелі модельдеу.

9-тақырып. Тұрмыстық жанр мен пейзаж синтезі (композиция). Дайындық материалы- композицияны құру құралы. Композицияны құрудың негізгі ережелері. Композициядағы сызықтық және ауа перспективасы. Орындау мәнері. Колорит.

44. 2 сыныптың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

2 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

- 1) акварельдік кескіндеменің түрлі тәсілдерін меңгереді;
- 2) әуе перспективасын түс және реңкпен жеткізе алады;
- 3) сурет пен оның бетіне түскен заттардың сәулесінің фактурасын жеткізу тәсілдерін біледі;
- 4) түрлі графикалық материалдарды меңгерген;
- 5) сәулет бөлшектері мен ғимарат бөліктерін бейнелеуде сызықтық перспектива заңдылықтарын түсіну және жеткізеді;
- 6) аңдар мен құстардың қозғалысындағы пропорцияларын жеткізу шеберлігін біледі;
- 7) адам фигурасының мінез-құлқының ерекшеліктері мен перспективалық қысқартуларының заңдылықтарын түсінеді және жеткізе алады;
- 8) жинақталған материалдарды қолдана отырып, өз бетімен композицияны құру (этюдтер, нобайлар, суреттер) дағдыларына ие болады.

45. 3 сыныптағы Бағдарлама талаптары:

1) әртүрлі композициялық тәсілдерді шешу жағдайымен пейзаждарды орындаудағы дағдылары мен біліктері дамиды, сызықтық және әуе перспективаларында күрделі архитектуралық фрагменттер мен құрылыстарды салу, түстік реңктердің кең түрін қолданып натюрмортты салу жұмыстары жалғастырылады, әртүрлі көркемдік материалдармен жұмыс істеу тәсілдерінің техникасы жетілдіріледі;

2) күрделі пейзаждық түстік және тондық құрылымын талдау шеберлігі жалпы колоритті ескере отырып, кеңістік, нысан, жоспарларды өз бетімен түстік ұйымдастыру дағдылары бекітіледі;

3) адам фигурасын бейнелеуде пропорция, жас ерекшеліктері ғана емес, сонымен қатар адамдар тобындағы нобайларда күрделі композиция кеңістігі, динамикасын жеткізу іскерлігі де қалыптасады.

46. 3 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Кіріспе сабақ. Пленэрден өту ережелерімен таныстыру.

2-тақырып. Суреттегі сызықтық және әуе перспективасы. Күрделі сурет салудағы сызықтық перспектива. Табиғат жағдайы мен сурет салудағы тондық диапазон. Күрделі сәулет формаларын құру заңдылықтары.

3-тақырып. Аңдар немесе құстармен көп фигуралы этюд кескіндемесі. Натурадан көп фигуралы этюд. Пейзаждық кеңістікте аңдар немесе құстардың топтарын үйлестіру. Фигуралардың алуан түрлі ракурстарын, қозғалысын, пластикасын жеткізу. Жұмыс колоритін талдау. Аңдар мен құстар фигураларының өңдеу есебінен жоспарлықты жеткізу.

4-тақырып: Көп фигуралы нобайлар. Алуан түрлі нобайлар: алдын ала суретсіз акварельмен салынған нобайлар, сызықтық-реңктік нобайлар. Динамикадағы адамдар тобының нобайы. Фигураларды бейнелеуді үйлестіру. Фигуралардың пропорциясын білу. Фигураларды бойлары мен комплекциясына қарай салыстыру. Түрлі жоспарда орналастырылған фигуралардың динамикасы мен размерлерінің үйлесімін жеткізу.

5-тақырып. Кескіндемедегі сызықтық және ауа перспективасы. Көп жоспарлы этюдтерде түстің перспективалық өзгерістері. Түстік-реңктік қарым-қатынастың ауа райы жағдайына тәуелдігі. Көше, ғимарат перспективасының жеткізу үшін көзқарасты таңдау. Сызықтық құрылымда сызықтық перспективаның ережелерін сақтау. Этюдте жарық, табиғат жағдайын жеткізу. Маңдайша, дуал, шатыр, ағаш және басқа табиғат жағдайын жеткізу. Ауа перспективасының ережелерін ескере отырып алыс және жақын жоспарларды өңдеу.

6-тақырып. Пленэрлік этюдтер мен суреттер негізіндегі композиция. Алдын ала этюдтер бойынша пейзажбен жұмыс. Жарық пен түстік өзгерістер арқылы пейзаждық композициядағы табиғат жағдайын жеткізу. Натуралар негізінде салынған суреттерден сәулет композициясын құру.

Плакат түрлері. Плакаттағы нақыштау. Плакаттың мәнерлілік ерекшеліктері. Плакаттың міндеті. Қаріптердің түрлері мен оларды плакатта қолдану. Плакаттағы реңктік және түстік кереғарлық. Плакаттың негізгі идеясын жеткізу. Композициядағы мәтіннің орнын анықтау. қаріптің стилін таңдау. Түстік-реңктік шешімді таңдау.

47. 3 сыныптың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

3 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) этюдтердің түрлерін қолдана отырып, (ауылдық, қалалық) табиғаттың жағдайын, жарық, колоритті жеткізе біледі;

2) сызықтық және әуе перспективасы туралы білімді меңгеру және оны сәулет ескерткіштері, ғимараттарын салғанда қолдана алады;

3) қозғалыстағы аңдар немесе құстардың нобайын қолдана отырып, өз бетімен композиция құра біледі;

4) түрлі материалдармен қозғалыс жеткізілетін адамдар топтарының нобайларын орындай біледі;

5) экологиялық білімді меңгеру және табиғатты жалпы адамзаттық құндылық ретінде түсінеді;

6) нақыштау тәсілдері туралы білімді меңгеру және оларды шығармашылық композицияда қолданады.

4-тарау. Оқыту нәтижелерін бағалау өлшемдері

48. Үлгерімді бақылаудың мақсаты білім алушының Бағдарламаны игерудегі нәтижелілігін анықтау болып табылады.

Көркемдік білім беруде нәтижелерді бағалау өлшемшарттары пән бойынша ағымдық үлгерім нәтижелерінен және байқауларда, көрмелерде алған бағаларынан құралады.

49. Білім алушылардың Бағдарламаны игеруін бақылау сынақ түрінде, жылдық және қорытынды аттестаттау – емтихан түрінде іске асырылады.

Екінші жартыжылдықтағы аттестаттау формасы және білім алушыларға қойылатын бақылау-бағдарламалық талаптар:

1) 1 сынып – сынақ (жануарлар мен құстардың сызықтық, реңктік және түстік нобайлары);

2) 2 сынып – сынақ (пейзаж фонындағы көпфигуралы композиция);

3) 3 сынып – сынақ (қорытынды пейзаж немесе сәулет композициясы немесе экологиялық плакат).

50. Педагог білім алушының жұмысын бағалау кезінде келесі өлшемшарттарды ескереді:

1) бейнені форматта үйлестіруі;

2) «алла-прима», «дымқыл» техникаларын білуі;

3) сызықтық перспективалардың заңдылықтарын білуі;

4) пейзажда әртүрлі түстік-реңктік жоспар арқылы «кеңістіктікті» жеткзу;

5) жануарлардың және құстардың жалпы пропорцияларын, пластикасын нобайларда жеткізу;

6) әртүрлі беттердің фактурасын және материалдылығын жеткізу;

7) композицияны өз бетінше талдау және пейзаждың түстік гаммасын жеткізу.

51. Бағалау өлшемшарттары:

1) «5» «өте жақсы» бағасы – парақта сауатты үйлестіруі, дайындық суреттің нақты және ұқыпты орындалуы (тсүпен жұмыс істеуде), жұмыс істеудің тәртібін сақтауы, сызық, штрих, реңкті еркін меңгеруі, әуе ортасы есебінен реңктік және түстік қатынастарды еркін меңгеруі, кеңістіктікте заттардың пропорциясы мен көлемдерін сауатты жеткізуі, қолданылатын материалдар мен техникалардың мәнерлік ерекшеліктерін сауатты қолдануы, бейнеленетіндерді тұтас қабылдауы, жұмысты жалпылай білуі, жұмыстағы кемшіліктерді өз бетінше анықтауы және жоюы;

2) «4» «жақсы» бағасы – үйлестіруде және дайындық суреттегі біршама кемшіліктерінің болуы, жұмыстағы кемшіліктерді өз бетінше анықтай алмауы, бірақ оларды көрсеткен жағдайда түзете алуы, реңктік және түстік шешімдердегі біршама кемшіліктерінің болуы, көлемді форманы модельдеуінің жеткіліксіздігі, кеңістіктік жоспарларды жеткізудегі жеңіл қателерінің болуы;

3) «3» «қанағаттанарлық» бағасы – үйлестіру кезінде жіберілген маңызды қателіктерінің болуы, суретті орындауда пропорцияны, перспективаны өрескел бұзуы, реңктік қатынастардағы өрескел қателіктерінің болуы, колористік және түстік қатынастардағы маңызды қателіктерінің болуы, ұқыпсыздығы, тиянақсыз орындалуы, жұмысты аяғына дейін орындамауы, жұмыста қателіктерді өз бетінше анықтай алмауы;

4) «2» «қанағаттанарлық емес» бағасы – талаптарға толығымен сәйкес келмеуі, жұмыстың орындалу деңгейі оқыту кезеңіне сәйкес болмауы, оқу міндетінің орындалмауы;

5) сынақ (баға қойылмайды) – жұмысы оқытудың осы кезеңінің деңгейіне сәйкес.